

een rond gat in een der vleugels aanwezig is, o. a. *Vanessa urticae* L., *Dendrolimus pini* L. en *Ortholitha cervinata* Schiff. Dan dieren met sterk afwijkenden vleugelvorm en andere met te kleine vleugels, en eindelijk eenige voorwerpen, bij welke een der achtervleugels geheel ontbreekt. Ook worden nog abnormaal gekleurde exemplaren vertoond.

De heer Van Beek liet voorwerpen zien van *Acidalia virgularia* Hb., waarvan hij de rupsen op klimop vond en waarvan de imagines thans verschenen (binnenshuis).

De heer Leefmans laat dezelfde *Acidalia* zien en tevens Sluipwespen, door hem uit die soort verkregen. Hij geeft verder eenige Lepidoptera ter determinatie rond, waartoe de aanwezigen gaarne hunne hulp verleen.

De heer Roelofs toont een *Geotrupes*, rondvliegend door hem aangetroffen op 27 December van het vorige jaar.

De heer Boon laat een aantal der bekende wilgentakverdickingen zien, over welke ontstaan men nog in 't onzekere verkeert. Het zijn namelijk die harde lichamen, die op de gallen van *Cryptocampus medullarius* Htg. gelijken, doch waarin men bij onderzoek niets aantreft, tenzij, dat eene rups van *Sesia formicaeformis* Esp. er in woont, die evenwel evengoed in takken zonder aanzwelling leeft. Het onderzoek in deze is nog niet afgevoerd. Vervolgens vertoont spreker zeer verschillend gekleurde voorwerpen van *Lymantria dispar* L., zoowel mannetjes als wijfjes, en eindelijk Dipteralarven, waarschijnlijk van eene *Sciara*-soort, levende in Hyacinthenbollen.

De heer Bouman levert eene bijdrage tot de kennis van het algemeen voorkomen van *Protoparce convolvuli* L. in 1901, door mede te deelen, dat te Ingen in de Betuwe één persoon op één dag bij het spitten niet minder dan 16 poppen aantrof.

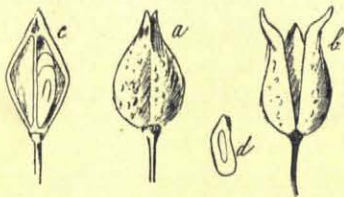
De heer Zijlstra vertoont wesp^{slcht}en van 't gewas *Vespa*, allen bij Amsterdam gevangen. Ook *Vespa Silvestris* Scop. is daaronder aanwezig.

De heer Oudemans laat eenige bijzonder zeldzame of afwijkende soorten van Lepidoptera zien en geeft daarbij de noodige toelichting.

Forsythia suspensa var. *Sieboldii*. Hort.

In den vorigen jaargang komt een stukje voor over *Forsythia* (welke?) die daar door den schrijver met den naam van Chinese klokjes wordt bestempeld. Ik laat die hollandsche namen maar liever varen, daar zij onpractisch zijn en houd mij bij den wetenschappelijken en zet deze dus aan 't hoofd van deze kleine bijdrage. Op de tekening afgaande denk ik dat de schrijver *Fors. viridissima* Lindl. bedoeld heeft. (Dat is zoo, en die was dus goed geteekend. Dat doet me genoegen. H.)

Doch ter zake. Wij weten reeds dat de *Forsythia* een der vroeg bloeiende struiken is en zijn bloemen even voor het ontplooiën der bladeren opent. Het is dus vroeg in 't voorjaar en nachtvorsten zijn dan geen zeldzaamheden; wat zeer zeker een noodlottigen invloed op de bevruchting kan hebben. Zeldzaam treft men dan ook aan de heesters vruchten. Verleden jaar echter (nm. 1901) is mij het mogen gelukken van bovengenoemde struik rijpe vruchten en zaden te oogsten en wel van een exemplaar, dat pas geplant was.

Niet onwaarschijnlijk heeft deze late planting invloed gehad. Althans de struik had later gebloeid dan anders en daarop volgde een droge tijd.

Bijgaande tekening geeft een duidelijke afbeelding van deze vrucht. Zij is een drooge vierhokkige vrucht, die langs de zijkant open springt en in twee helften valt. Elke helft geeft twee hokjes te zien, waarvan elk hokje 1-3 zaden bevatte.

Uitwendig is de vrucht ruw van oppervlakte met plooitjes en bultjes, terwijl de top in twee afwijkende deelen is verdeeld. De zaden zijn rossig bruin van kleur en doen eenigszins aan *Spergula*-zaad denken, dat echter grooter

en dunner is. Barst de *Spergula*-vrucht aan den breeden platten kant open, bij de *Forsythia* is dit anders, daar geschiedt dit op de smalle.

LEONARD A. SPRINGER.

Iets over het Verslag omtrent Nieuwe Vindplaatsen van zeldzame planten gevonden in 1900, blz. 256, 5e jaarg.

Hoe gewenscht het is, voortdurend aanteekening te houden, waar men weinig bekende inheemsche planten vindt of uitheemsche verdwaald aantreft, moet er wat de laatste betreft eenigszins rekening gehouden worden met de plaats waar deze gevonden worden. Ik zie o. a. in bovengenoemde lijst een tal van planten, gevonden op vuilnisbelten bij Haarlem en Overveen.

Wij weten, dat er in deze omstreken tal van buitenplaatsen en villa's gevonden worden. Wanneer nu de tuinlieden in den zomer of in 't najaar de afgedane bloemen en planten der perken opruimen, worden deze verzameld en verhuizen naar particuliere of openbare vuilnisbelt. Het spreekt van zelf, dat in zaden en wortelstukken, knollen of bollen voldoende levenskrachten kan overblijven, om zich daar 't volgende jaar te vertoonen. Blijvend voor onze Flora zijn zij daar natuurlijk niet. Een dergelijk hoekje vindt men op den grens van Duin en Daal en Lindenheuvel, waar men het bijeengebrachte afval van Lindenheuvel verzamelde. Daar zag ik verschillende zaadplanten opkomen, o. a. *Petunia's*, *Reseda odorata*, enz.

Ik zie op bovengenoemde lijst ook als verwilderd *Spiraea Opulifolia* en *Spiraea Douglasi*. Beide planten, die gemakkelijk van stek kweeken. Afsneden takken en takjes met ander afval na 't snoeien op een hoop gebracht en weggevoerd. vinden licht gelegenheid wortel te maken en op te groeien.

Zoo vond ik in 't Kweekduin achter Overveen, een paar exemplaren van *Sambucus nigra fol. variegata*, verder *Ampelopsis quinquefolia*. Hier was hetzelfde gebeurd. Snoeisels van omliggende plaatsen, was daar met ander afval neergeworpen, en enkele takjes, die onder goede conditie waren gekomen, hadden wortel gemaakt en waren doorgegroeid.

Tal van uitheemsche planten, worden aldus kunstmatig verspreid, doch zijn daardoor nog geen aanwinsten van onze Flora.

Het is reeds een 10-tal jaren geleden, — ik woonde te Hilversum — dat ik dwalende door de bosschen van Spaanderswoud, waar tal van *Quercus rubra* L. aangeplant waren, eenige exemplaren vond van een eiksoort, die mij onbekend voorkwam. Ik nam er eenige takjes en bladeren van mede en vond thuis al spoedig, dat het *Quercus prinus* L. *monticola* was. Om zeker te zijn, zond ik een paar exemplaren naar Dr. Dieck, dendroloog te Zöschen bij Merseburg, die mijn determinatie bevestigde.

Is deze nu als een aanwinst voor onze Flora te schouwen? Ik meen van niet. Hier zijn bij de ingevoerde eikels van *Quercus rubra* L. toevallig enkele eikels van bovengenoemde *Quercus* gekomen. Men heeft er bij 't verplanten der jonge plantjes niet opgelet, en zoo zijn zij in 't Spaanderswoud terecht gekomen. Een tak met bladeren dezer plant bezit ik nog in mijn dendrologisch herbarium.

Mijns inziens bestaat er een groot verschil tusschen *verwilderde* en *verwaalde* planten; wat dikwijls over 't hoofd gezien wordt.

Verwilderd beschouw ik alleen die planten, welke niet tot onze eigenlijke flora behoorend, van elders op onbekende wijze zijn overgebracht, en die zich in een of meer streken vertoonen of op meer of minder bepaalde plaatsen en verscheidene opvolgende jaren in meerdere exemplaren te vinden zijn. Zij moeten bewijzen geven genaturaliseerd te zijn.

Verdwaald kan men planten noemen, wanneer ze op toevallige of gemakkelijk na te sporen wijze buiten hun gewone groeiplaats, in dit geval meestal tuinen en parken, gekomen zijn, om na een of meer malen gevonden te zijn weder te verdwijnen.

Tot zulke *verdwaalde* behooren vele uitheemsche planten op vuilnisbelten en andere plaatsen, waar tuinafval enz. gebracht is. Ik vond zelfs eens een zaailing van een gewone druifrank (*Vitis vinifera* L.) in den moestuin van mijn ouders te Amsterdam en bepaald afkomstig van 't zaad van genuttigde vruchten, op de vuilnishoop terecht gekomen en later in den grond ontkiemd.

Ik vind dergelijke planten ook opgegeven in de lijsten van *Tot dusverre bekende groeiplaatsen der tot de bijgenoemde*

familien behoorende planten o. a. Vib. Lantana L. bij Velzen en Haarlem.

In deze streken heb ik tal van struiksoorten in hoggen en bosschen gevonden, die door den daarover gestelden opzichters of tuinbazen geplant zijn om gaten te stoppen enz.

Alleen bepaald verwilderd, vond ik *Lonicera Xylosteum* L. uit zaad opgeslagen o. a. in 't Bloemendaalsche bosch en andere plaatsen in deze omgeving. In elk geval zij men in de omgeving van plaatsen, waar eertijds vele buitens bestonden, voorzichtig. In de omgeving van Haarlem o. a. is de plantenwereld door herhaalde omwisseling van gebruik telkens gewijzigd. Waar duinen waren, zijn buitenplaatsen gekomen. Vele dezer weder gesloopt en den grond afgezand en tot bollentuinen vermaakt. De afkomende grond is heinde en ver verspreid en daarmede zaden en wortels en knollen en bollen en zoo zal men ook in de omgeving van 't gesloopte Oosterduin en in andere dikwijls planten kunnen vinden, die vroeger daar gekweekt werden en die door plantenverzamelaars, met de geschiedenis der streek onbekend als inheemsche exemplaren van buitenlandsche soorten worden aangemerkt. Zulke planten zijn meestal tijdelijk, aan de plek gebonden, doch verspreiden zich niet verder.

Haarlem. 11/2 '02.

LEONARD A. SPRINGER.

De tweekoppige slang.

In de laatst hier ontvangen aflevering van Uw tijdschrift vind ik de photo van een hagedis met 2 staarten. Hierbij doe ik U een afdruk toekomen van een fotografie eener slang met 2 koppen.

Ik heb het beest hier \pm 4 weken in gevangenschap gehad, daar mijn oude liefhebberij voor terrariums enz., waar ik me voor ruim 25 jaar in Nederland mee bezig hield, tegen zulk een interessant object niet bestand was, al ontbreekt mij anders ook ten eenenmale de tijd, me met zulke zaken te occupereen.

Erg jammer anders, daar uiterst interessante dingen hier zoo te zeggen in je onmiddellijke nabijheid te zien zijn. Om maar iets te noemen, een groote boomkikker, die zijn eieren in de boomen of struiken legt, die boven het water hangen. Men ziet dan een vuistgrootte, bruin-

giftigheid (*Bungarus annularis*) of grootte (*Python reticulatus*) uitmuntende alleen kennen.

Deze beide soorten met tal van andere werden hier op mijn erf doodgeslagen; dus ook al weer zeer welkom materiaal voor biologische waarnemingen, dat ons dagelijks omkruipt.

Ik maakte van een insectendoos met glazen deksel \pm 50 c.M. lang en breed en 15 c.M. hoog, een terrariumachtig iets met aarde, steenen, omgekeerde halve bloempot en waterbak, waarin ik dacht dat de slang wel zou aarden.

Dit ging dan ook; na eenige dagen was het dier nagenoeg niet schuw meer en deed net als een gewone slang. Ik trachtte het beest te voeren met kikkervorslarven, maar zag het nooit eten. De larven verdwenen echter bijna allen en ik dacht reeds, dat ze geregeld opgepeuzeld werden, toen ik bemerkte dat tusschen de steenen ettelijke jonge kikkertjes verstopt waren. Het aantal kikkers was echter vrij wat minder dan dat der larven. Al zijn er misschien ettelijke gestorven en de lijken vergaan, toch geloof ik, dat de slang gegeten heeft.

Dat ze dronk, zag ik herhaaldelijk; nu eens met den rechter, dan met den linkerkop, soms met beiden te gelijk.

Het interessantst was het echter als bij het voortkruipen een hinderpaal, tusschen de beide koppen inkwam b. v. de rand van de ingegraven bloempot. De eene kop wilde dan naar binnen, de andere naar buiten en het duurde soms een kwartier, voordat de een zijn zin kreeg. Dat elk der koppen zelfstandig dacht, bleek zeer duidelijk bij het vervellen. Aan het witworden der oogen was te zien, dat het vervellen zou beginnen; na een paar dagen begon hier en daar aan de koppen de huid los te laten, eerst aan den linkerkop, toen aan den rechter. De losse huid hinderde klaarblijkelijk en de slang trachtte deze te verwijderen; de linkerkop, ging daarvoor op zijn kop staan en draaide op zijn snuit als basis in de rondte, waarbij deze kop nagenoeg een omgekeerden kegel beschreef en de rechterkop een daarom heen gelegen gewone rechtstaanden kegel. Toen later de rechter kop vervelde werd deze de baas en draaide de linker er om heen.

De koppen waren vrij beweeglijk ten opzichte van elkaar; horizontaal liggend, konden ze een rechten hoek met elkaar vormen of vlak naast elkaar liggen. Bovendien kon de linker kop op en over den rechter gelegd worden, en omgekeerd, ongeveer zoowat als wij de derde en vierde vinger over elkaar kunnen leggen. Zooals mij vroeger ook wel eens bij gevangen slangen overkwam, stierf deze tijdens het vervellen. Het dier was \pm 42 c.M. lang, zoodat de photo iets minder dan halve grootte is.

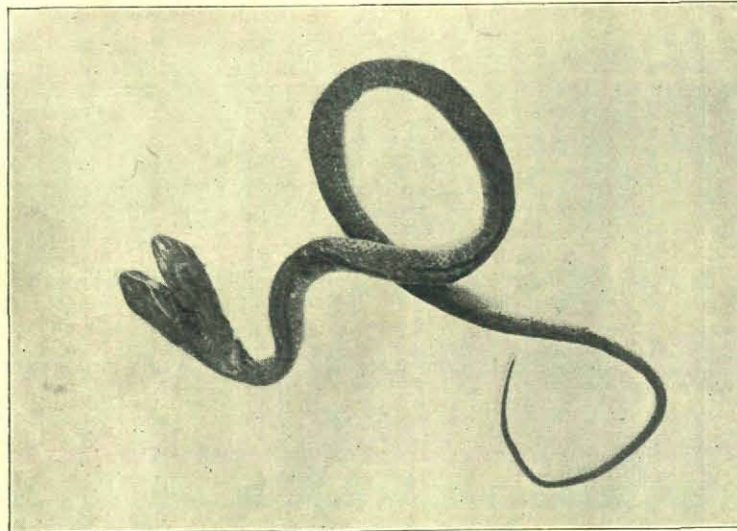
Bij Loupe-vergrooting blijkt de photo zeer scherp te zijn en verschillende details der kopaanhechting te vertoonen (kopverdubbeling is misschien beter woord), die geloof ik wel waard zijn gereproduceerd te worden, of ze op wat grooter schaal te teekenen.

Of de slang een met twee koppen geboren monster is of de tweede kop ten gevolge eener verwonding aangegroeid, waag ik niet uit te maken. Dat dit laatste mogelijk is, herinner ik me gelezen te hebben in een mededeeling uit een Noord-Italiaansche stad, welke weet ik niet meer. Hier was het eene hagedis in gevangenschap, die zeer ernstig aan den hals verwond werd; uit de wondvlakte groeide een tweede kop.

Al mijn assistenten en verschillende inwoners van Pasoeroean zagen de slang in leven. Het lijk heb ik in spiritus gezet.

Pasoeroean, O. Java.

Dr. J. D. KOBUS.

Tweehoofdige slang.

gele bal aan takken of bladen vastgekleefd, die men op het eerste oog voor een eigenaardige vrucht of gal houdt. De bal is van schuim, waarvan de buitenlaag verhardt. Binnen in vindt men groote hoeveelheden kikkereieren. Deze ontwikkelen zich in het schuim. Zoodra de jonge larven grootendeels uit zijn, misschien wel door hunne beweging wordt het schuim vloeibaarder en druipt met de jonge larven in het water.

Maar om op de tweekoppige slang terug te komen. Het beest werd me door een inlander gebracht van wien ik het kocht. De soort ken ik niet, daar ze hier niet zoo gemakkelijk uit elkaar te houden zijn als de drie in Nederland voorkomende en wij over het algemeen de door hun

Hoe men vogels uitroeit.

Te Londen wekte korte tijd geleden de mededeeling groot opzien, dat een koopman aldaar zich verbonden had, aan eene modiste van het Westend 10.000 meeuwenvleugels te leveren, die zouden dienen voor de garnering van hoeden in het aanstaande seizoen. Aldus de aanvang van een stukje in een onzer dagbladen. Die mededeeling trof de dichteres Florence Dixie zoo dat zij de pen opgreep, om in krachtige poëzie tegen die moordenarij te protesteeren. Zij zond ook een exemplaar aan den koning en de koningin en ontving van Miss Knollys, hofdame van koningin Alexandra, het volgende antwoord.